

MAGYAR GERONTOLÓGIA 12. ÉVFOLYAM KONFERENCIA KÜLÖNSZÁM

2020. 12. évf. Különszám

On-line verzió: ISSN 2062-3690

www. <https://ojs.lib.unideb.hu/gerontologia>

Önkéntesség az aktív időskorért

Markos Valéria

Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért

Kulcsszavak: idősök, önkéntesség, oktatás, jóllét

Az aktív idősödés fogalmának központi eleme, hogy az egyén mennyire képes szerepet vállalni a társadalomban, és mindeközben mennyire bír szellemileg, fizikailag egészséges maradni, és teljes értékű életet élni (WHO 2002, 2011/413/EU). Az aktív idősödés fogalmának egyik indikátora a munkabírás, így a fizetett és fizetetlen munkában való részvétel mértéke is. Előadásomban ez utóbbi kérdést vizsgálom, és elsősorban azt, hogy milyen szerepe van az önkéntességnek (formális és informális) a különböző generációk körében.

Az önkéntességre való motiváció generációkat célzó feladat, így a Nemzeti Önkéntes Stratégia (2012-2020) is az élethosszig tartó önkéntességet célozza meg. Ennek elérésében az oktatás is egyre nagyobb szerepet vállal az általános iskolás kortól egészen az egyetemi évekig (Bekkers 2009, Vonk 2011, Dokter 2011, Baltés–Seifert 2010, Zentner 2011). Nemzetközi szinten az alapfokú oktatásban gyakran a kurrikulum részét képezik a társadalmi felelősségvállalást célzó tantárgyak és tananyagok (Eurydice report 2017). A középszintű oktatásban és a felsőoktatásban a service-learning és community-service jellegű tevékenységek célja az önkéntességre való motiváció (Furco 1996, Astin–Sax 1998, Bringle–Hatcher 1995, Marullo–Edwards 2000). Magyarországon az általános iskolákban egyes tantárgyak keretében hívják fel a figyelmet a fiatalok civil magatartásának és szociális érzékenységének növelésére, míg az érettségit nyújtó középiskolákban az iskolai közösségi szolgálat támogatja mindezt.

Az oktatási rendszerből való kilépéssel megszűnhet az önkéntességre való hajlandóság motiválása, így fontos feladat a motiváció fenntartása az élet további szakaszaiban is. Magyarország felnőtt (15-64 év) lakosságának önkéntességre fordított ideje jóval elmarad az Európai Unió átlagától (Flash Eurobarométer 2017), melynek az egyéni motivációhiányon túl, társadalmi, gazdasági és történelmi okai is lehetnek. A kutatások felhívják a figyelmet az önkéntesség kedvező

hatásaira, többek között pozitívan hat az egyén testi és mentális egészségének, jóllétének megőrzésére, szociális kapcsolatai ápolására, valamint csökkentheti az izolációt is (Walker 2002, Haski-Leventhal et al 2009, Jensen-Principi 2014 stb.). Ezek a pozitív hatások a munkaerőpiacról kilépő idősebb korosztály körében még inkább felértékelődhetnek, továbbá az önkéntes munkavégzés könnyítheti a munkaerőpiacról a nyugdíjas évekbe való átmenetet is. Az elmúlt években egyre népszerűbbé váló online-önkéntesség pozitív hatása még inkább megfigyelhető az idősek körében (Seddighi - Salmani 2004). Magyarországon számos kezdeményezés, jó gyakorlat támogatja az önkéntesség népszerűsítését, melyek hatása egyre inkább érzékelhető.